

LUNDAGENEALOGEN

MEDLEMSBLAD FÖR
LUNDS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 2 2015

Innehåll

Styrelsen, m.m

Reflektioner

Vad vore livet utan kaffe och annan lyx?

Skånes Genealogiska förbund (SGF)

30 hästar och 30 personer i sin tjänst

Intet nytt under solen

Namn åt de döda

Släktforskningens dag 2015

Besök på Skarhults slott

The som hor med hvarannan gjordt hafva

En olycklig kärlekssaga från 1750-talets Lund

Rapport från doktor Samberg

Program för hösten 2015

Bilagor (endast till medlemmar)

Medlemslista

Höstens program 2015

Våra medlemsarrangemang och kopiering av vår medlemstidning "Lundagenealogen" sker i samarbete med Sensus Studieförbund.

sensus
STUDIEFÖRBUND

Lunds Släktforskarförening LSF

Org.nr: 802420-3997

E-post: info@lundsslaktforskarforening.se

Hemsida www.lundsslaktforskarforening.se

c/o Kerstin Olsson, Warholms väg 8C 224 65 Lund

Medlemsavgiften är 150 kr/år och sätts in på pg. 498 47 45-2.

Makar/samboende betalar 200:- kr tillsammans!

samt 190:- för enskild medlem bosatt utomlands.

Styrelse:

Ordförande: Kerstin Olsson, 046-211 31 02

e-post: kirra.olsson@gmail.com

Sekreterare: Margareta Wickström

e-post: margaretaie.wickstrom@gmail.com

Kassör: Rolf Nilsson

e-post: rolfnilsson49@gmail.com

Eva von Rosen

e-post: ev_rosen@hotmail.com

Anders Lindberg

e-post: aelindberg2004@yahoo.se

Rolf Carlsson

e-post: rolf@litorinadalen.se

Ingemar Åkesson

e-post: ingemar.046143250@gmail.com

Per-Arne Nilsson

e-post: perarne.ni@telia.com

Kerstin Skog

e-post: k.skog@comhem.se

Revisorer: Stig Aronsson, 040-12 97 25 (sammankallande),

Göran Blanck 046-13 46 66, Rolf Nilsson som revisorssuppleant.

Valberedning: Gösta Gansmark (sammankallande) och Bo Kristensson

Föreningen, som hade 160 st medlemmar vid utgången av år 2014, är ansluten till Skånes Genealogiska Förbund, och Sveriges Släktforskarförbund

Reflektioner

Sommaren är ung när den här sidan skrivs men scenariot utanför mitt fönster gör det lätt att tänka höst. Som vanligt bjuder föreningen på ett blandat och innehållsrikt program. Peder Winstrup är ju högaktuell efter kistöppningen och det skall bli intressant att höra Per Karsten berätta mer. Vår medlem Guno Haskå är en ivrig läsare av domböcker och kommer säkert att genom sitt nya föredrag inspirera oss andra att ta tag i dessa stora och kanske ibland svårlästa böcker. ArkivDigital har startat arbetet med att fotografera av domböcker, vilket är ett stort men också ett välkommet projekt för oss släktforskare. En kurs i att läsa gammal text är kanske något vår förening skulle satsa på under våren 2016. I föreningen har vi många nya medlemmar, som nyss startat sin forskning och möjligen kan här finnas ett behov att få hjälp och träning med att läsa text från 1600-1800 talet. Om intresse finns så borde detta vara något för oss i styrelsen att fundera på och planera för.

Naturligtvis behöver man inte vara styrelsemedlem för att komma med idéer och förslag till program och annan verksamhet i föreningen. När idén börjat gro kontaktar du någon av oss i styrelsen och så jobbar vi på att just din idé ska bli verklighet.

Vår tidning, Lundagenealogen, har i många år utkommit med två nummer/år. Det har hunnit bli många intressanta artiklar, oftast skrivna av våra medlemmar. Tidningarnas innehållsförteckning finner du på vår hemsida under en sidolänk till Lundagenealogen.

Där finns också information om hur du kan för en billig peng köpa den tidning du önskar. Vi har ett stort förråd av gamla Lundagenealoger så det är bara att beställa.

Du, som bor i Lund och/eller har dina anor här, har säkert någon gång varit i kontakt med Bevaringsprogrammet. Sex underbara böcker, som berättar om husen i Lund, vem som ritade, vem som byggde och vilket år. Böckerna har följande indelning; Krafts rote, Vårfru rote, Clemens och Drottens rote, Utanför vallarna I och II samt Stora Råby/Värpinge. För mig har de tillsammans med kartor varit ovärderliga, då jag vill försöka placera kyrkböckernas kryptiska adresser i nutid. Hittar jag anor som byggt husen blir glädjen ännu större. Är du inte själv ägare till böckerna hittar du dem i Stadsbibliotekets lundasamling. Så idag av en slump upptäckte jag att hela Bevaringsprogrammet finns utlagt på Lunds kommuns [hemsida!](http://bevaringsprogram.lund.se/wiki/bevaringsprogram/index.php/Huvudsida) <http://bevaringsprogram.lund.se/wiki/bevaringsprogram/index.php/Huvudsida> Det är bara att ta för sig.

Så till sist vill jag meddela er att vår styrelsemedlem och kassör, Lars Paulsson, har av personliga skäl lämnat sina uppdrag i styrelsen. Detta skedde i maj månad och vi i styrelsen beklagar men också respekterar Lars beslut. Tack för den tid, som du hade möjlighet att ställa upp. Vid ett extra styrelsemöte beslöt styrelsen att utse vår förre kassör, Rolf Nilsson, att sköta föreningens ekonomi. Detta uppdrag har Rolf påtagit sig att sköta fram till nästa årsmöte. Tack Rolf!

Kerstin Olsson, ordf.

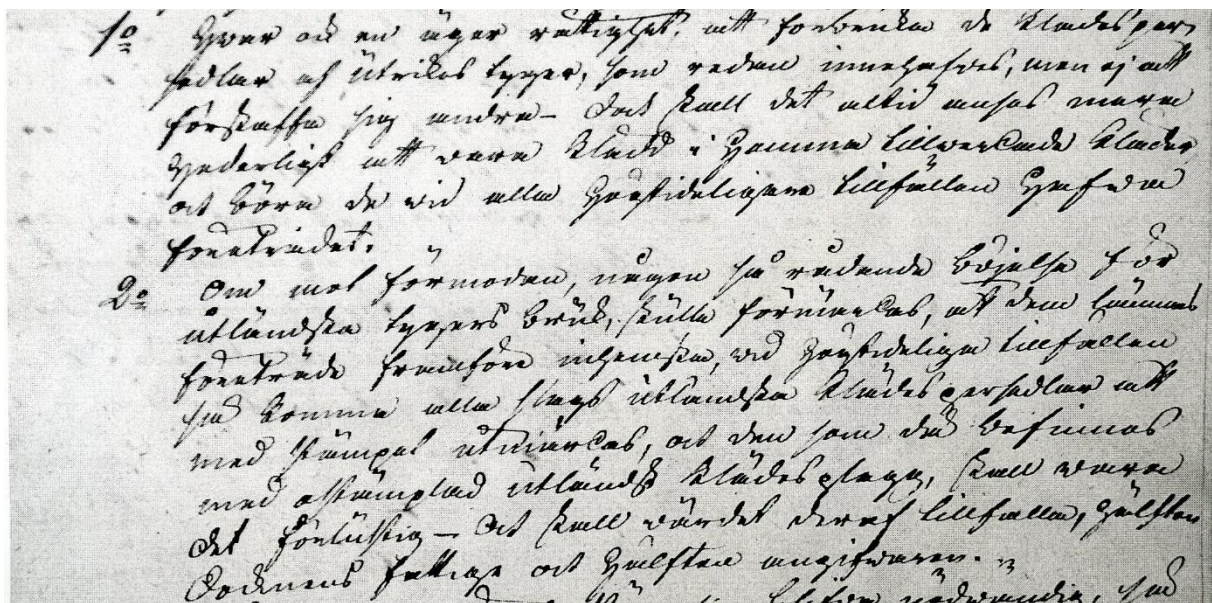
Vad vore livet utan kaffe och annan lyx?

Det som vi anser som självklarheter idag har inte alltid varit så.

I takt med att kommunikationerna med utlandet ökade i slutet av 1700-talet, ökade också handeln med utländska varor. Lågkonjunktur och Gustav III:s misshushållning gjorde emellertid att landets finanser försämrades och man ville därför göra inskränkningar i användandet av utländska varor. 1794 införde Gustav IV Adolfs förmyndarregering en överflödesförordning, där man bland annat förbjöd bruket av kaffe. Konjunkturen förbättrades och efter sekelskiftet 1800 började folk på nytt efterfråga importerade ”lyxvaror”.

Landet var fortfarande skuldsatt och konsumtionen ledde till bekymmer. Den 30 april 1817 då Karl XIII med kronprins Karl Johans hjälp styrde landet, utgick en Kungörelse till landets socknar. Man uppmanade socknarna, att föra upp riktlinjer ifråga om återhållsamhet i användandet av lyxvaror

Här nedan följer riktlinjerna för Degeberga och Vittskövle socknar framtagna vid Sockenstämman den 31 augusti 1817.

1o Hvar ock en äger rättighet, att förbruka de klädespersedlar af utrikes tyger, som redan innehafwes, men ej att förskaffa sig andra, dock skall det alltid anses mera hederligt att vara klädd i hemma tillwerkade kläder och böra de wid alla Högtideligare tillfällen hafwa företrädet.

2o Om mot förmodan, någon så rådande böjelse för utländska tygers bruk, skulle förmärkas, att dem lämnas företräde framföre inhemska, wid Högtideliga tillfällen så komma alla slags utländska klädespersedlar att med stämpel utmärkas, och den som då befinnas med ostämplad utländsk klädesplagg, skall vara det förlustig – Och skall värdet deraf tillfalla, hälften Socknens fattiga och hälften angifwaren

3o Skulle ofwannämnde stämpling blifwa nödwändig, så åtog sig Herr w. Befallningsman Sonesson och Herr Hof Kammerer Wiberg, att den werkställa, den förre i Degeberga och den senare i Widsköfle Socken.

4to Skola blåfärgade kläder mera sparsamt nyttjas och endast då man skall wara så kallad Högtidsklädd. Till följe häraf, borde de klädes persedlar, som tjänare undfå i Lön hädanefter bestå af grådt eller swardt walmad.

5to Skall wid Gästabud eller gillen, hwarken Caffé eller något annat slag af utländska drycker få nyttjas.

6 to Önskar Socknemännen, att något prångt påbud måtte utfärdas, mot Wästgötar, Genantborgare och Krämare, att till salu utbjuda utländska waror, emedan svåriligen den åsyftade sparsamhet winner framgång, så länge dessa slags Handelsmän obehindrade få utprångla sina grannlåte waror, stundom för godt köp, stundom på borgare som alltid är förledande för den obetänksamma.

7o Ytrade äfwen Socknemännen den önskan att någon allmän författning, måtte utfärdas som föreskrifwer lika inskränknings för hela orten, så wida de intet godwilligt ingås. Annars uppstår snart en olikhet i klädedräkt och lefnadssätt emellan dessa och grannförsamlingarna, som kan medföra mindre behagliga följder. Och lika snart wäckas då nya anledningar till täflande i den fåfänga och yppighet som man nu söker att förekomma. -Och wore det af mycken wigt, att hwarje ort blef ålagd, att bortlägga nya moder, och bibehålla sin urgamla drägt.

8o Tillförbundo sig så wäl församlingens Höga Herrskap som Ståndspersoner, att både i klädedräkt och lefnadssätt gifwa efterdömen till en anständig sparsamhet och hushållning.

Uppläst erkänt och justerat Söndagen den 14 Sept. 1817.”

Sammanställt av Berit Aronsson

Skånes Genealogiska förbund (SGF)

Som medlem i SGF deltog vår förening med fem ombud vid förbundsstämman den 28 mars 2015. Förhandlingarna var förlagda till Arkivcentrum Syd i Lund. Förutom sedvanliga årsmötesförhandlingar redogjorde Framtidsgruppen (tillsattes vid förbundsstämman 2014) för vad bl.a. SGF har möjlighet och bör arbeta med.

Prioriterade verksamhetsområde är som följer:

Kontakter med ACS, DDSS, Hembygdsförbund etc. Ordförandekonferenser, utbildningar-kompetensutveckling, hemsidan, föreläsarbank, knektregistret, projektet Okända barn och von Kockens journal.

Tre motioner, som inskickats av medlemsföreningar, tillstyrktes.

Efter lång och livlig diskussion fastställdes medlemsavgiften till 10 kr/föreningsmedlem.

En sänkning med 5 kr.

Från medlemmarnas sida är nu förhoppningarna att SGF skall bli mera aktivt och synligt.

Kerstin Olsson, ombud

30 hästar och 30 personer i sin tjänst

Det hade en viss Henry Olson i Oakland, Kalifornien, enligt vad Ernst Skarstedt skriver i "California och dess svenska befolkning" anno 1910.

Henry Olsson var född 1863-10-17 som **Hans** i Flädie församling. Fadern var Ola Nilsson (f.1833), som i sin tur var den förste lanthandlaren i Borgeby. Modern var Bengta Håkansdotter (f. 1835). Ola hade etablerat sig 1866 i Borgeby men överlät butiken till Sven Olsson 1883. Nå, Hans (Henry) tog ut flyttbetyg 1884 till Norra Amerika och ska först ha hamnat i Chicago. Ett par år senare kom han till Oakland i Kalifornien, där han varit affärsman, dels ensam, dels i kompanjonskap med brodern Nils. Bröderna hade även verksamhet i San Fransisco med som mest ett dussintal affärer. Henry omsatte år 1901 hela 600.000 dollar. Ägde en tid egen guldgruva i Alaska, på vilken han dock förlorade en stor slant.

Henry var gift med Augusta Lundberg f. 1866 i april.(1868 enligt Skarstedt) Tvenne söner, Hugo f. 1889 och Mauritz, f. 1892, båda i Oakland. Henry Olsson avlider i Alameda, Kalifornien, 3 mars 1923. hans änka far till Sverige på besök på sensommaren 1923. Hon ämnade åka med "Drottningholm" den 4 augusti -23. Föräldrarna till Henry, Ola och Bengta, for 1891 till Oakland, där Bengta omkom i en svår olyckshändelse 1900. Ola skadades under försök att rädda hustrun, en oljelampa hade välvt och hon omkom i lågorna.

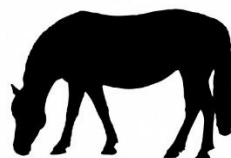
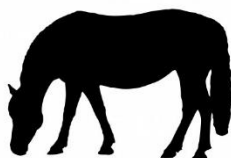
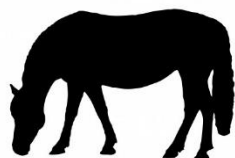
Skarstedts bok finns i fulltext på

http://archive.org/stream/californiaochde00skargoog/californiaochde00skargoog_djvu.txt

I övrigt har information hämtats i Census 1900 för Kalifornien och i dödsindex för samma delstat, i passansökan från 1923, i en dödsruna från 1900, allt via Ancestry.com; dessutom betr. utvandring från EMIBAS och Emigranten Populär.

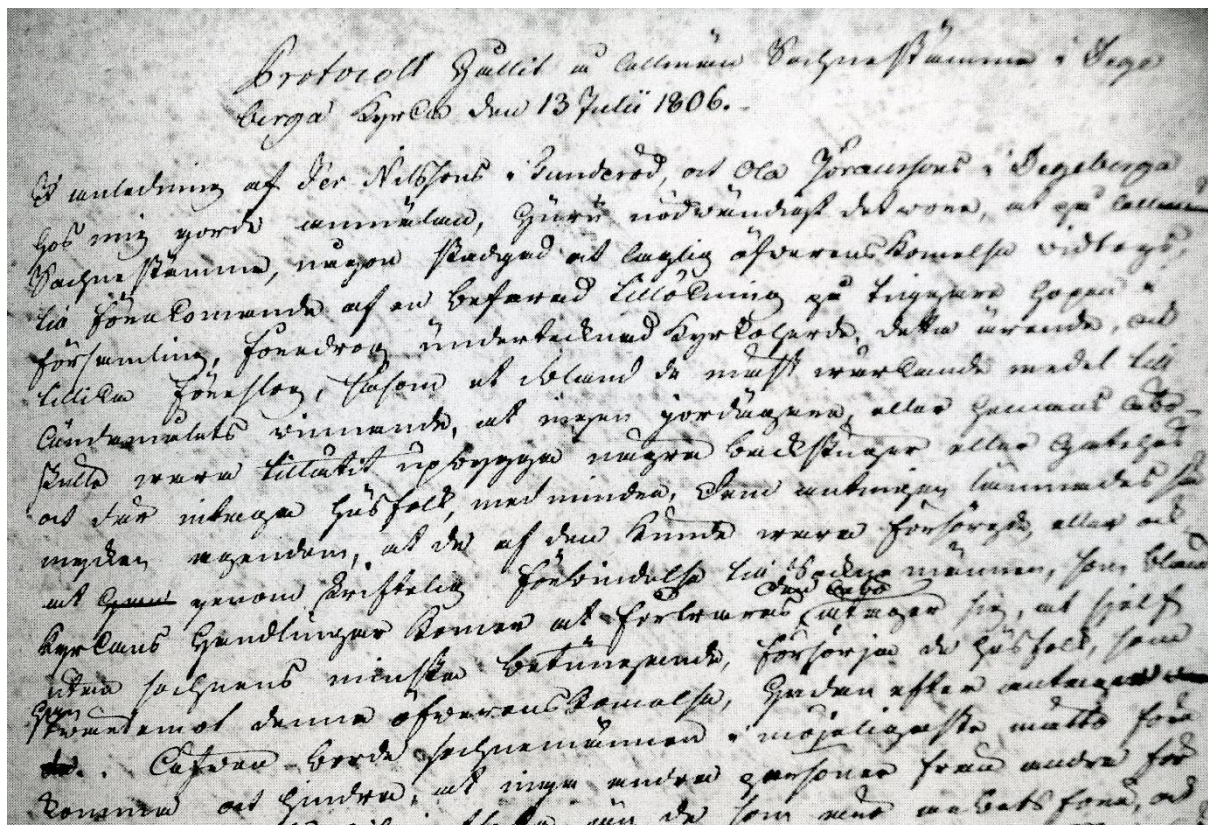
Om lanthandlaren i Borgeby kan man läsa i "Borgeby från forntid till nutid", sammanställd av Birgitta Nilsson och tryckt 1994.

Bo Nordenfors

Intet nytt under solen....

Problemen med dagens tiggeri i våra samhällen är tyvärr inget nytt. Redan för över 200 år sedan skapade det ökande tiggeriet problem och föranledde till att problemet togs upp vid sockenstämman. Här nedan redovisas ett protokoll från Degeberga där frågan behandlades.

Protokoll Hållit å Allmän Sockenstämma i Degeberga Kyrka den 13 Julii 1806

I anledning af Per Nilssons i Tunderöd, och Ola Jöranssons i Degeberga hos mig gorda anmälan, Huru nödvändigt det wore, at på Allmän Sockenstämma, någon stadgad och laglig öfverenskomelse widtogs till förekommande af en befarad tillökning på tiggare hopen i församlingen, föredrog undertecknad Kyrkoherde, detta ärende, och tillika föreslog, såsom et ibland de mäst wärkande medel till Ändamålet winnande, at ingen jordägare eller hemmans åbo skulle wara tillåtit upbygga någon backstuga eller gatehus och där intaga husfolk, med mindre, dem antingen lämnades så mycken egendom, at de af den kunde wara försörjde, eller ock at genom skriftelig förbindelse till Socknemännen, som bland kyrkans handlingar komen at förwaras den åbo åtager sig, at själf utan socknens minsta betungande, försörja de husfolk, som han twärtemot denna öfverenskomelse, Hädanefter antager. Äfven borde socknemännen i möjligaste måtto förekomma och hindra at inga andra personer från andra församlingar, få hit inflytta, än de som äro arbetsföra, och med årstjenst, kunna förskaffa sin bergning. Skjer sockeninflyttning, bör genast anmälan därom göras hos Kyrkoherden, som då i samråd med Socknens älsta och kyrkorådet får afgöra om sådan inflyttning bör bifallas eller afslås. Dessa propositioner antogos enhälligt, och blefvo såsom en lag inom denna församling, till framgen efterlefnad fastställda. Sedan öfwerläggningarna på sådant sätt woro slutade, instälde sid Per Nilsson från Tunderöd, som warit hindrad at före koma tillstädes. Han framlämnade en ord från ord så lydande Nota.

Primo: Sochnens ledamöters tankar äro, at jordägarnes torpare och inhyses folk, at sedan de icke mäckta at utgöra de förut af dem utgorde dagswärke till jordägaren bör jordägaren dem på deras ålderdom försörja, i anseende därtill, at den som haft nytta af arbetaren bör honom försörja på ålderdomen.

Secondo: Den som tager någon från andra sockner till inhyses äller torp åt någon uprättar, warde Jordägaren sjelf skyldig, at den på deras ålderdom försörja

Tertio: Ingen får antagas ibland Sochnens fattighjon utom kyrkorådets bifall och fattighjonets qwarlåtenskap efter thes död skall tillfalla igenom Action de öfrige fattig jons i socknen.

Qwarto: Den jordägare, som låter uprätta torp eller till inhyses till någon af Socknens ledamöter och icke till dem aflämnar så mycken ägendom som de på deras ålderdo kunna föda sig af, ware sjelf skyldig at dem försörja

Qwinto: På detta sätt förswinner tiggare flocken i Socknen.

Någon öfwerläggning om dessa vanter kunde intet nu företagas, emedan redan de flästa Sockenmännen woro hemgångne, utan kommer detta at vidare föredragas vid detta protocollets justering.

Ut supra Olof Horster.

Den 27 Julii då det å andra sidan stående protocoll justerades, begärte undertecknad Kyrkoherde församlingens yttrande, öfwer Per Nilsson i Tunderöd ingifne anförande; och blef enhälligt beslutadt, at hwad som wid socknestämman den 13 sistl. Julii blifwit fastställd skulle i afseende på inflyttande personer inga torps uppbyggande, och inhyses hjons antagande framgent efterlefwat. Men hwad tredje puncten angår, af Per Nilssons anförande; at ingen må antagas ibland fattighjonen utom kyrkorådets bifall, och at fattighjonets qwarlåtenskap, efter des död, skall tillfalla de öfriga fattighjonen i församlingen; så beslöts at ingen ibland fattighjoner får intagas, utan pastors och kyrkorådets gemensamma bifall. Och de fattiga, som af socknen hålt och hållit försörjas skola innan de denna förmån få begagna, och upteckna all sin egendom, hwilken oafkortad skall tillfalla fattig Cassan. Dock skall det ej wara den fattige betagit, at nyttja den efter sina behof, så länge Han lefwer; men får ingenting deraf begifwa eller försällja. Och de fattige åter, som endast wid de stora Högtidsdagarna få fattig pengar, men för öfrigt icke allmänt underhållas af socknen, de skola om de flyttar ifrån socknen voro skyldiga återbetala hwad de fått. Och efter deras död skall så mycket af deras qwarlåtenskap återgå till fattig Cassan, som de af den ärhållit. Öfwer hwilket alt, kyrckoherden jämte kyrckjorådet, har at med all noggranhet besörja. – Och kan denna ordning at först taga sin början nästkommande Jul och sedermera framgent följas och efterlefwat.

At så wara beslutadt och afgjort intygat ut supra.

*Olof Gottfr. Horster, kyrkoherde. Pär Nilsson i Tunderöd. Anders Olsson i Lökaröd
Anders Göransson i Degeberga.*

Transkriberat och nertecknat av
Berit Aronsson

Namn åt de döda

Sveriges Släktforskarförbunds projekt "Namn åt de döda" har pågått sedan år 2002 och vi är många släktforskare, som har haft stor nytta och glädje av dess resultat, nämligen CD-skivan "Sveriges dödbok". Det har hunnit bli sex utgåvor av CD-skivan och vi hoppades väl då att den senaste utgåvan skulle vara komplett mellan åren 1901-2013. I ett sådant stort material är det dock svårt att helt undvika felaktigheter och därför återstår en hel del att komplettera.

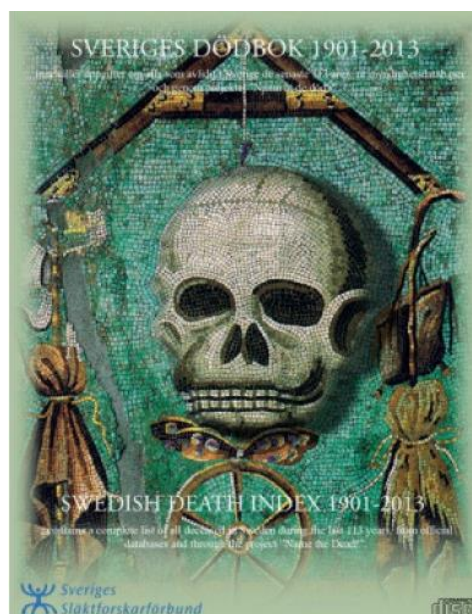
Det har också framkommit önskemål att registrera avlidna personer mellan år 1860 och år 1900. Detta arbete samt komplettering har nyligen påbörjats. På Rötters hemsida kan du läsa mer om projektet. Du "klickar" dig fram till Förbundsinfo och vidare till Namn åt de döda. Kanske upptäcker du att just din favoritförsamling är ledig att arbeta med. Om du inte har sysslat med detta projekt tidigare så börja gärna med en mindre församling. Även om t.ex. Lund inte tillhör storstäderna så blir det ändå en hel del uppgifter att arbeta med.

Vid pennan Kerstin Olsson, ordf. i LSF.

Själv har jag börjat med de mindre församlingarna runt Lund med målet att avsluta arbetet med Lunds stadsförsamling/Lunds domkyrkoförsamling. Lunds landsförsamling är inte så stor men skall naturligtvis också vara med. Att sätta igång med detta skulle locka betydligt mer om vi var fler om det. Visst kan man vara effektiv hemma i "stugan" tillsammans med Arkiv digital men betydligt roligare tror jag det är om vi arbetar tillsammans. Min idé är att vi träffas på ACS, registrerar och tar lite fikapauser när vi så önskar. Vid sådana tillfällen finns det också plats att vidga släktforskarvyerna. Inte för att jag tror att man är effektivare men definitivt kan det vara mycket roligare.

Hör av dig om du har intresse av att arbeta i ett team med projektet "Namn åt de döda" i Lunds släktforskarförenings regi. Enklarest är att du skickar ett meddelande via e-post till mig och anmäler ditt intresse.

Min e-postadress är: kirra.olsson@gmail.com

Släktforsknings dag 2015

Lördagen den 21 mars deltog Lunds Släktforskarförening på Lunds stadsbibliotek med information och rådgivning till intresserade.

Här ser vi vår medlem Bo hjälpa en herre som var intresserad av lite information

Anders Lindberg visar hur Disgen fungerar

Här är det Ingemar Åkesson som visar

Här ser vi vår ordförande Kerstin och sekreterare Margareta göra sig beredda att hjälpa till.

Besök på Skarhults slott

Vi var 19 medlemmar, som den 21 maj upplevde en skön vårdag på Skarhults slott. Den största upplevelsen var dock inomhus där vi stiftade bekantskap med en mängd kreativa slottsfruar med hjälp av utställningen "Den dolda kvinnomakten och barnen på Skarhults slott". Självaste slottsfrun guidade oss under en angenäm timmes tid. Därefter vidtog en kaffefika under de vackra källarvalven.

En del av oss avslutade eftermiddagen med ett besök i Skarhult kyrka med en omgivande, ytterst välskött kyrkogård.

Vår guide, Alexandra von Schwerin.

Skarhults kyrka

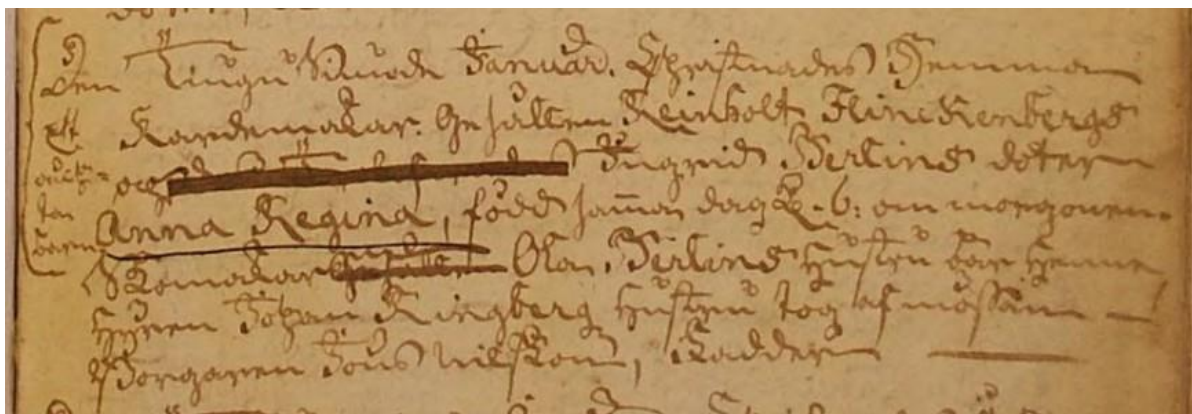
Foto och text: Kerstin Olsson

»The som hor med hvarannan giordt hafva»

En olycklig kärlekssaga från 1750-talets Lund

Av Markus Gunshaga

När jag hittade min anmoder Anna Regina Flinkenbergs födelsenotis i Lunds domkyrkoförsamlings kyrkobok 1758 insåg jag snabbt att något inte stod rätt till. Ursprungligen hade där stått »den Tiugu Siunde Januar. Christnades Hemma Kardemakar-Gesällen Reinholt Flinkenbergs och dess Trolofwades Ingrid Berlins doter Anna Regina, född samma dag kl. 6: om morgonen», men sedan hade någon strukit över »dess Trolofwade» med ett tjockt svart streck och istället antecknat i marginalen »Ett oächta barn». Var detta en oskyldig felskrivning, eller fanns det en bakomliggande historia? Om nu Anna Regina var avlad under föräldrarnas trolovning, varför sades hon då vara oäkta i kyrkoboken?

[Ur Lunds domkyrkoförsamlings födelsebok 1758]

Reinhold Flinkenberg (1736-1790) och Ingrid Berlin (1727-1814) gifte sig aldrig med varandra, och länge trodde jag att den då tjuogoettårige Reinhold var en omogen skitstövel som helt enkelt övergav Ingrid för att istället börja ett nytt liv i Ystad. När jag till slut hittade förklaringen i domböckerna visade det sig emellertid att jag hade fel – fullständigt fel. Reinhold var inte alls en skitstövel, utan snarare en ansvarsfull ung man som älskade Ingrid och ville bilda familj med henne. Ödet ville dock annorlunda, och kärlekssagan fick ett abrupt slut när en liten paragraf i 1734 års lag skilde dem åt för alltid.

Historien tog sin början tio år tidigare, vid midsommar 1747. Ingrid bodde då hemma hos sina föräldrar i Södra Rörums socken, men hade under en vistelse hos en faster i Lund träffat artilleristen Johan Staffansson från Malmö. Tycke uppstod, och när Ingrid blev gravid lovade Johan skriftligen att han skulle gifta sig med henne. I januari 1748 nedkom Ingrid med en dotter som uppenbarligen var född för tidigt, och dog redan samma dag. Vid det här laget hade Johan försvunnit spårlöst, och några månader senare behandlades hans äktenskapslöfte vid Frosta häradsrätt. Man konstaterade att Johan visserligen var försvunnen, men ansåg ändå att det skriftliga äktenskapslöftet skulle stå fast – han måste gifta sig med Ingrid. Landshövdingen i Malmö fick därför i uppdrag att leta upp den förrymde artilleristen, men trots stora ansträngningar lyckades man inte.

Åren gick, och Johan Staffansson förblev borta. Ingrid levde ensam i några år men flyttade sedan till Lund där hon troligen övertog sin fasters hus, och träffade så småningom den unge kardmakargesällen Reinhold Flinckenberg från Stockholm. Det dröjde inte länge innan hon blev gravid, och den 27 januari 1758 föddes dottern Anna Regina Tilltalsnamnet var Regina, en feminin variant av faderns förnamn – han var för övrigt själv döpt efter Reinhold Johan von Lingen (1708-1785), sedermera generallöjtnant och landshövding i Kristianstad men kanske mest känd för att under dramatiska former ha fört fredspreliminären från Åbo till Stockholm 1743. Eftersom Reinhold och Ingrid inte var gifta absolverades de i Lunds domkyrka för begånget lönskaläge, och i samma veva hade Ingrid bett myndigheterna att efterlysa Johan Staffansson »på thet hon kunde blifwa qwitt ifrån thet ächtenskap, emellan henne ock berörde artillerie Karl pålagd blifwit». Ytterligare ett år passerade utan minsta livstecken från Johan, och nu tycktes det vara fritt fram för Ingrid och Reinhold att gifta sig. Reinhold författade därför en föreningskrift, som nedtecknades i Lunds kämnärsrätts dombok 1759:

I thet heliga Trefaldighets namn!
 På thet jag, af en fri wilja, ock igenom thet högstes kraftiga råd, beslutat, at låta
 thet emellan mig: ock Ingri Berlin: tiltänckta ächtenskap igenom wigel ock Kyrckjones band,
 winna sin fullbordan så snart, wil Gud, at jag i thet tilstånd komma, at jag os någorlunda försörja kan.
 Som jag äfwen ock igenom thetta ärkänner thet redan [...] födda flicke barnet Ana Regina,
 för mit egit, ock äckta, som, med mit egenhändiga namns undersättjande bekräftat
 ock stadfästes, af Lund, then 12. October 1758. Reinhold Flinckenberg

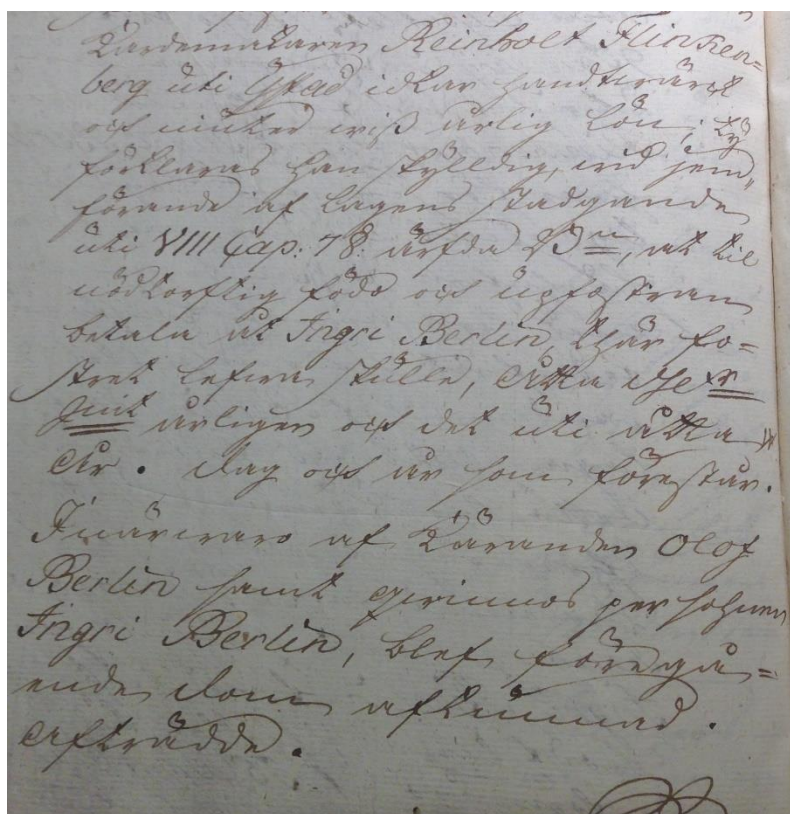
[Ur Lunds kämnärsrätts dombok 1759]

»I thet heliga Trefaldighets namn! Så har jag, af en fri wilja ock igenom then högstes kraftiga råd, beslutat, at låta thet emellan mig: ock Ingri Berlin: tiltänckta ächtenskap igenom wigel ock Kyrckjones band, winna sin fullbordan så snart, wil Gud, at jag i thet tilstånd komma, at jag os någorlunda försörja kan. Som jag äfwen ock igenom thetta ärkänner thet redan [...] födda flicke barnet Ana Regina, för mit egit, ock äckta, som, med mit egenhändiga namns undersättjande bekräftat ock stadfästes, af Lund, then 12. October 1758. Reinhold Flinckenberg».

Ett halvår senare blandade sig Ingrids far, skomakaren Olof Berlin, i ärendet. Han ville »weta, om berörde kardmakare gesäll skolat, under ächtenskapz löfte, häfdat thes doter, ock the således wilja ächta hwarandra», som formuleringen lyder i domboken då ärendet behandlades vid Lunds kämnärsrätt i maj 1759. Reinhold berättade inför kämnärsrätten att hävdandet inte skett under äktenskapslöfte, och bedyrade att han inte kände till att Ingrid tidigare hävdats av Johan Staffansson. Däremot sade han sig vara villig att äkta Ingrid, men nu var det för sent. Kämnärsrätten konstaterade nämligen att Johan Staffansson visserligen hade varit spårlöst försvunnen i över tio år, men att Frosta häradsrätts dom 1748 aldrig hae upphävts i lagens mening. Genom Johans skriftliga äktenskapslöfte hade Ingrid givits samma rättigheter – och skyldigheter – som en gift kvinna, så juridiskt sett hade hon alltså varit Johans hustru sedan domen föll den 5 maj 1748.

Hon hade alltså begått enkelt hor med Reinhold när hon blev gravid 1757, och eftersom giftermålsbalkens 2:a kapitel, 11 § i 1734 års lag tydligt stadgade att »The som hor med hvarannan giordt hafva, måge ej ächtenskap bygga» hade Reinhold och Ingrid förverkat möjligheten att någonsin få ingå äktenskap med varandra.

Kämmnrätten kunde således inte göra annat än att döma Ingrid och Reinhold för enfalt hor. Ingrid straffades med 80 daler silvermynts böter, eller i brist på tillgångar fängelse vid vatten och bröd i tjugo dagar, samt att undergå kyrkoplikt. Man konstaterade även att Reinhold visserligen hade lovat henne äktenskap, men att den ovan angivna lagparagrafen omöjliggjorde ett sådant äktenskap. Kämnärätten kunde därför »ej tillåta honom, at ingå något ächtenskap, med Ingri Olofs doter: utan warda the härigenom åtwarnade, någon vidare oloflig bekantskap med hvarannan pläga». Däremot var ju Johan Staffansson fortfarande försvunnen, så kämnärätten kunde åtminstone upphäva Frosta häradsrätts tildömda äktenskap mellan honom och Ingrid. Ett halvår senare fastställdes domen även av Lunds domkapitel, och i dess protokoll den 9 januari 1760 kan man läsa att »I anledning af Kämnars Rättens här i staden utslag, af then 29 Maii förledit år 1759, lemnas qwinnospersonen Ingrid Olofs dotter behörigt skilljoBref ifrån sin tildömda, men sedermera afwekne man artillerie Karlen Johan Staffansson».

Handwritten text in Swedish, likely a court record or a letter. The text is written in a cursive script and mentions names like Reinhold, Ingrid, and Olof Berlin. It appears to be a legal document related to the case described in the text above.

[Ur Lunds kämnärätts dombok 1760]

Reinhold och Ingrid kunde dock inte hålla sig från varandra. Bara tre månader efter kämnärättens dom hade de sexuellt umgänge igen, och Ingrid blev gravid en andra gång. Ingrids far instämde på nytt det unga paret inför Lunds kämnärätt, som behandlade ärendet i april 1760. Reinhold hade vid det här laget flyttat till Ystad, och denna gång var det inte något äktenskapslöfte som Olof Berlin var ute efter, utan fosterlön. Reinhold och Ingrid erkände utan omsvep det olovliga umgänget, så kämnärätten dömde dem till böter för lönskaläge – han 20 daler och hon 10 daler silvermynt, samt att betala böter till Lunds domkyrka och undergå enskild skrift och avlösning där. Den förbjudna kärlekssagan var nu definitivt över.

Både Reinhold och Ingrid klarade sig bra efter att ha skilts åt. Reinhold blev något av en mångsysslare i Ystad där han bland annat drev en kardfabrik, ett bryggeri och ett café, och innehade sedermera stadens finaste gästgiveri. I januari 1790 tog lungsoten hans liv, blott femtiotre år gammal. Han var gift två gånger och blev far till sex söner, varav tre nådde vuxen ålder. I juli 1760 sålde Ingrid sitt hus i Lund för 800 daler silvermynt och flyttade samma år till Hyby, där hon skapade en tillvaro åt sig och de gemensamma barnen Anna Regina och lille Petter, som föddes i maj 1760. Även hon gifte sig två gånger, och blev mor till ytterligare fyra barn. Jag kan dock inte låta bli att undra – när Ingrid satt där i Hyby i sin svarta kamlottskjortel och vita förkläde, och Reinhold i Ystad med silversnusdosan i fickan och spanskröret lutat mot stolen; tänkte de någonsin på varandra? De unga tu som delade en förbjuden kärlek i 1750-talets Lund, och vars vägar skildes åt för alltid på grund av en liten paragraf i 1734 års lag.

Källor

Domkapitlets i Lund arkiv

AI:37 (Protokoll Huvudserie 1760).

Frosta häradsrätts arkiv

AIa:23 (Dombok vid lagtima ting 1748).

Lunds domkyrkoförsamlings kyrkoarkiv

CI:3 (Födelse- och dopbok 1746-1772)

Lunds stadsarkiv : Kämnärsrättens arkiv

AIa:48 (Dombok Huvudserie 1759:I)

AIa:50 (Dombok Huvudserie 1760)

Litteratur

Sweriges rikets lag gillad och antagen på riksdagen åhr 1734. Stockholm, tryckt hos Peter Hesselberg, år 1780, Stockholm, 1780.

Rapport från doktor Samberg

Sammanställt av Bo Nordenfors

Den medicinhistoriska databasen, som nås kostnadsfritt via Linköpings universitets hemsida, ger oss möjlighet att få veta mycket om sjuk- och hälsovård i gången tid. Nedan en rapport signerad stadsläkare J.M. Samberg i Lund. Stavningen har ej "moderniserats" vid avskriften.

Vem var då Johan Magnus Samberg? Där finns en hel del att säga, det var en Lunda-påg från början. Föddes 1822, fadern handlanden Magnus Samberg (född 1789, död 1822) och modern Johanna Brita Fogelqvist (f. 1794, d. 1871). På hennes fäderne kan man följa släkten till Fågelås i Västergötland. Johan Magnus gick i Katedralskolan, fortsatte sedan sina studier vid universitet. Med.kand. 1850, med.lic. 1853, med.dr. året därpå. Diverse tjänstgöringar inom det militära, även några vikariat som stadsläkare, det senare i Eksjö och Helsingborg. Läkare vid Tranérska sjukvårdsanstalten å Ramfall inom Torpa socken i Östergötland från 1855 och utnämnd till stads- och fattigläkare i Lund 1858. Vid sidan om detta tjänstgjorde han flera år såsom bataljonsläkare vid Södra Skånska infanteriregementet. Samberg var med och bildade Lunds Läkaresällskap.

Doktor Samberg gifte sig 1855 med Anna Catharina Rebecka Torell, en boktryckardotter f. 1833 i Helsingborg. Familjen bodde från 1880 på nr 19 B i Lund. Paret hade flera barn. Johan Magnus Samberg avled 1905 i Lund, endast fem månader efter det han blivit jubeldoktor i sin hemstad.

Läs mer: <http://oldsweden.org/FogelqvistHemsida/p0cd82f69.html>
<http://www2.ep.liu.se/databaser/medhist/>

A. J. Bruzelius, Svensk läkare-matrikel. D. [5], Förteckning öfver svenska läkare intill år 1901 tillika utgörande register till Sveriges läkarehistoria ... : första, andra och tredje följden, Stockholm 1902.

Vill du veta mer om gamla sjukdomsnamn, välj t.ex.

[http://www.ddss.nu/\(S\(3fyspt55hxxyigayynsikhzj\)\)/swedish/means/causeOfDeath.aspx?stat=1](http://www.ddss.nu/(S(3fyspt55hxxyigayynsikhzj))/swedish/means/causeOfDeath.aspx?stat=1)

eller: Svenska sjukdomsnamn i gångna tider, förf. Gunnar Lagerkranz.

och nu till rapporten:

Serierubrik: Årsberättelser från Provinsiällkare

Filnamn: P8581281

År: 1858

Ort: Lund

Författare: J.M. Samberg

Arkivnummer: RA/420177.03

Beståndsnamn: Medicinalstyrelsen

Signum: E5A

Rapport: 168/192

Diarienummer: 1555

Ankomstdatum: 1859-04-02

Volym: SK28

Till Kongl. Majts Sundhetscollegium!

Som jag den 30 sistl. September utnämndes till Stadsläkare i Lund, så, oaktadt jag ej, tillfölje af oundvikliga hinder för min flyttning från Torpa, kunde förr än på nyåret tillträda min befattning, torde jag dock med ledning af de uppgifter, jag erhållit af mina vikarier, Medicinae Candidaterna O. Negber och J. Tengvall, få afgifva

Berättelse från Staden Lund i Malmöhus Län för sista quartalet af år 1858.

1:o Väderlekens och årsvextens förhållande i allmänhet.

Årets skörd har varit ganska god. October månad var blid med emellanåt fallande regn; i början af November deremot inträffade skarp köld, som fortfor öfver medlet af månaden, hvarunder temperaturen åter höjdes, dock var luften under återstående delen af året mestadels kall, omväxlande torr och fuktig, tidsals mycket töcknig.

2:o Allmännare förekomne sjukdomar:

a) Endemiska:

härom kan jag ej anföra mera än, att Scrophulosis, hvilken i min företrädares årsberättelser omnämnes såsom gängse bland befolkningen, fortfarande synes yttra sig dels med körtelsvulster, dels med ophthalmier.

b) Epidemiska: Sedan Koleran upphört i Februari har sjukligheten icke varit synnerligt stor. Koppor hafva under årets 3 sista månader yppats, bland omkring 20 inträffade fall, af hvilka några voro ganska intensiva, tog blott ett, som complicerades med partus praematurus i 8:nde månaden, dödlig utgång.

c) Sporadiska: Under October månad förekommo allmänast: Diarrhéer, Rheumatism, Kikhosta och Katarrher, mindre allmänt: Lunginflammation, Gastriska och Nervösa febrar, spridda fall af Skarlakansfeber, Frossa och Delirium (2 fall i stadens häkte). Ett fall av Noma hos en 10 års gammal flicka (reconvalescent, efter en svår nervfeber) med dödlig utgång efter 7 dagars förlopp. Under December var sjukligheten ännu mera minskad. Utom Katarrher förekommo spridda fall af Skarlakansfeber, vid ett af dessa sednare anmärkes att patienten, 9 årig flicka, under convalescenten fick Vorioloides, utgången lycklig. Vidare några fall af lindrig Typhoidfeber.

d) Syphilis, Saltfluss, Elephantiasis och Kroniska hudsjukdomar. Af de 3 förstnämnde intet fall, men af Kroniska hudsjukdomar hafva förekommit fall af Impetigo och Tinea.

e) Sinnessjukdomar: Intet fall har förmärkts, ej heller af

f) Epizootier.

3:o Förhållandet ai allmänhet med

a. Sundhetspolis, Sundhetsnämndes verksamhet för allmänna helsovården. Den färdiga Sundhetsnämnden. som konstituerats under året, har såväl genom fattade beslut och utfärdade kungörelser derom, som ock genom ledamöternas upprepade besök i de 6 Sundhets Distrikten (med 2 tillsyningsmän i hvarje), hvari Staden blifvit indelad, visat sitt nit att förbättra de hygieniska förhållanden, hvilka på många ställen i Staden äro ingenting mindre än goda. Åtskilliga reformer i detta syfte, särskildt hvad renhållning vidkommer, tarfvas högligen, men lærer alltid någon tid åtgå innan de låta sig fullständigt genomföra. Den i förra årsberättelsen omnämnda Sjukhusbyggnaden, hvartill härvarande Sparbanks Direktikon lemnat medel, är nu uppförd och, sedan den till våren blifvit rappad och derefter afsynad, färdig till sin bestämmelse; men dessinnan har den ej kunnat ställas till Sundhetsnämndens förfogande.

b) Fattig- och Fångvård. Handhafves i likhet med hvad omförmäldt är blifvit i förra årsberättelsen. Den talrika och sig ständigt ökande fattig personalen dels njuter vård i fattig husen, i mån af utrymme, dels erhåller bidrag till hushyra, föda, bränsle och kläder.

- c) Allmänna Vålgörenhetsinrättningar, Skolor m.m. äro oförändrade de samma, som min företrädare i sina årsberättelser anfördt.
- d) Helsobrunnar och Badorter. Den närbelägna Råby helsobrunn anlitas fortfarande.
- e) Vaccination och revaccination. Årets Vaccinations journal insändes till Konungens Befallningshafvande. Revaccination har varit föga tillitad ännu.
- f) Apothek. Universitets Apotheket Svanen och Apotheket Hjorten. Protokollen öfver de af Professorn och Riddaren Berlin anställda visitationer torde redan vara insända.
- g) Barnmorskeväsendet är i ganska godt skick, Under siste quartalet har en tångförlossning af vår Vikarie blifvit företagen.
- h) Beväringsmanskapat har Provincialläkaren i Malmö befattning med.

4:o Embetsförrättningar på grund af vederbörande Auktoriteters särskildta förordnande

- a) För helso- och sjukvårdsärenden: Ingen.
- b) För Medico-legala ändamål har professor Lovén verkställt och torde hafva till Kongl. collegium insändt protokoll deröfver.

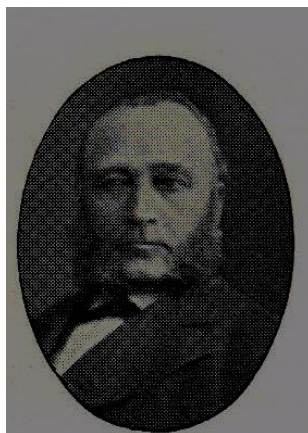
5:o Uppgift på i staden bosatt personal af

- a) Legitimerade läkare och sådana, som med särskildt nådigt tillstånd eller på grund af innehafvande förordnanden till läkaretjenstens utöfning äro berättigade:
Professorerna J. Framberg, N.H. Lovén, P.E. Gellerstedt, C.F. Naumann, N.J. Berlin, C.J. Ask, A.S. Bruzelius, J. Rabbén, T. Wahlgren, Medicine Doctorer C.J. Löfdahl, Regementsläkaren vid Södra Skånska Infanteri Regimentet A. Hartelius, Docenten G.S. Trädgård samt undertecknad.
- b). Badaremästare, Dietister finnes icke.
- c). Djurläkare: Regementshästläkaren J. Ekberg och Sqvadronshästläkaren A. Wesche.
- d) Apothekare, Provisorer och lärlingar finnes nog upptagne i Visitationsprotokollen.
- e) Barnmorskor. utom de två Stadsbarnmorskorna Fru Sierfeldt och C. Rosengren, finnas följande: Gunilda Pålsson, Botila Landqvist, Catharina Möller, Christina Brant, och Karna Persdotter.
- f. Vaccinatör: Herr Rydbeck.
- g) Quacksalvare: ingen inom Staden mig veterligt.

6:o Vetenskapliga iakttagelser och märkliga sjukdomshändelser: Inga anförda.

Lund den 31 December 1858

J.M. Samberg

Fotot från Svenskt porträttgalleri / XIII. Läkarekåren (biografier af A. Levertin) / s. 375 (1895-1913) Author: Albin Hildebrand

Project Runeberg (<http://runeberg.org/spg/13/0387.html>)

Program hösten 2015.

Måndagen den 14 september kl. 19.00. Föredrag. ”Peder Winstrup, åter i vetenskapens tjänst efter 350 år”. Föredrag av museichef Per Karsten.

Lokal: Träffpunkt Laurentiigatan 18 (till vänster in på gården).

Måndagen den 12 oktober kl. 19.00. Föredrag. Domböcker – en guldgruva för släkt-och hembygdsvetenskap. Föredrag av släktforskare Guno Haskå.

Lokal: Träffpunkt Laurentiigatan 18 (till vänster in på gården).

Lördagen den 14 november kl. 10.00 – 15.00. Arkivens dag. Årets tema är ”Gränslöst”. Öppet hus på Arkivcentrum Syd med bl.a. föredrag och utställningar. Lunds släktforskarförening ansvarar för kaffeserveringen. Vi kommer även att ha försäljning av föreningens CD-skivor m.m. Mer information om föredragen skickar vi ut med Nyhetsbrevet.

Måndagen den 7 december kl. 19.00. Medlemskväll – Rådgivningskväll. Vi upprepar en lyckad medlemsträff från i fjol. En kväll då vi utbyter erfarenheter och resultat av vår forskning. Har du t.ex. kört fast eller har problem med att läsa gammal text? Förhoppningen är att vi kan hjälpas åt med lösningen. Till vår hjälp har vi CD-skivor och föreningens material. Det behöver inte bara vara svårigheter. Kanske upptäcker några att de är släkt med varandra. Släktforskning har fullt med överraskningar. Under kvällen kommer det också att finnas möjlighet till att inhandla CD-skivor, utgivna av vår förening och Sveriges Släktforskarförening.

Julkafe.

Lokal: Träffpunkt Laurentiigatan 18 (till vänster in på gården).

På **Arkivcentrum Syd, Porfyrvägen 20, Lund**, håller vår expedition, tillsammans med SGF, öppet torsdagar mellan kl. 09.00 – 12.00. Här kan du besöka SGF:s referensbibliotek, köpa böcker och CD-skivor. Hjälp i din släktforskning kan du få av våra medlemmar, som tjänstgör som *jourhavande släktforskare*, helgfria onsdagar, torsdagar och fredagar, dock ej fredagseftermiddag.

Tisdagen den 15 september och den 20 oktober har föreningen två av våra *jourhavande släktforskare* på Stadsbiblioteket i Lund mellan kl. 16.00 – 18.00.

Välkomna